

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs VI. Vtrum sit vnum tantum æuum. artic. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Duraciones permanentes rationem non habent mensuram.

Vltimum dubium in hac disputatione est, vtrum duraciones permanentes habeant rationem mensuræ. Atque in primis, si non distinguatur ab existentia rerum, quarum sunt duraciones, planè non habent rationem mensuræ earundem rerum: quia nõ possunt eas mensurare, nisi quoad existentiam: nihil autem est mensura sui ipsius. Deinde verò, esto ex natura rei distinguantur ab existentia rerum, quarum sunt duraciones, semper mihi visum fuit valde probabile cum Durando q. 6. suprà citata, non habere propriè rationem mensuræ: quoniam mensura, vt Arist. 10. Metaphysicæ textu 2. ait, *notam facit quantitatem*: huiusmodi autè duraciones, cum indiuisibiles sint, & totæ simul, nullam habent quantitatem: quare in se ipsis mensurari non possunt, neque apparet modus, quo quædam earum secundum se possint aliarum esse mensuræ. Quod verò coexistant cum maiori, vel minori tempore, quo pacto suprà diximus vnã posse excedi ab alia collatione facta cum tempore, planè id non habent ex eo, quòd vna secundum se virtute sit maior quàm alia, aut continet vnitè maiorem latitudinem duratiuam, quàm alia, sed ex sola conseruatione, ex qua prouenit, quòd non desinant toto illo tempore, vt suprà explicatum est: quare nõ nisi habita ratione temporis, potest vna dici maior, quàm alia, cum nimirum per longius tempus conseruatur. Quò fit, vt semper ad tempus reducatur latitudo duratiua ipsarum, neque aliter, quàm per tempus verum vel imaginarium, in quo conseruantur, intelligi possit, etiam ab ipsis Angelis, aut quanta fuerit duratio cuiusque aut quæ fuerit diuturnior. Cui verò magis placuerit communis ferè Doctõrum sententia, nempe quòd rationem habeant mensuræ, liberum erit id defendere cum Caietano articulo sequente, & Capreolo loco citato ad argumenta cõtra vltimam conclusionem.

Ad primum Scoti.

Ad primum ergo Scoti neganda est maior: quoniam ex multis aliis capitibus colligitur distinctio specifica, vt supra explicatum est.

Ad confirmationem.

Ad confirmationem, concessio antecedente, neganda est consequentia: quoniam vna desitio naturalis est, supernaturalis verò altera, nempe supra naturam eius, quod desinit, res autem iudicanda sunt ex eo, quod suapte natura habent.

Ad secundum.

Ad secundum dicendum est, non propter illa, quæ in maiori & in probatõne illius numerantur constitui specie distinctam ab euo, sed quòd sit supernaturalis, vt dictum est. Existimo tamen visionem beatificam esse perfectiorem quoad suam entitatem, quàm substantiam Angeli: neque existimo vltimum esse incommodum, quòd accidens aliquod supernaturale superet perfectione quoad entitatem omnem substantiam naturalem: sicut non est incommodum, quòd aliquod non viuens, vt pote cælum, pluribus viuentibus perfectione antecellat: vt latius explicauimus 1. 2. q. 3. art. 2.

Ad confirmationem.

Ad Augustinum, seu potius Fulgentium (quarum in eo capite nihil reperitur) dicendum est, sumere æuam latè, pro duracione videlicet sempiterna, quo pacto etiam Deus æuam æuorum appellatur.

Ad postremum.

Ad postremum, quò tempus discretum impugnatur, dicendũ est, sine necessitate constitui, si vt vnum per se, non verò si vt vnum per accidens constituitur: quandoquidem ex natura rei datur talis duratio, vt ipse etiam Scotus admittet: quam propter successionem possumus appellare tempus discretum: cum nomina pro arbitratu imponantur rebus significandis: reliqua verò, quæ vt absurda infert, nihil absurdi continere arbitramur.

ARTICVLVS VI.

Verum sit vnum tantum æuum.

AEGIDIVS Romanus creditit vnum tantum esse æuũ, atque illud esse in Deo. Quod probat primò, quia quemadmodum tempus non est in re temporaria, sed in æuiterna, nempe in cælo: ita æuum non debet esse in re æuiterna, sed in re aliqua superiori, hoc est, in Deo.

Ægidij sententia, quam probat. Primò.

Secundò, quia si non esset in Deo, esset in supremo Angelorum: hic autem ex sententia Gregorij 32. Moral. cap. 24. & in homilia de centum ouibus, est Lucifer: quare sequeretur æuum beatorum Angelorum esse in inferno, quod est absurdum.

Secundò id.

Sit tamen prima conclusio. Si æuum non habeat rationem mensuræ, tot sunt æua, quot æuiterna: atque vnumquodque est, vt in proprio subiecto, in re æuiterna, cuius est æuum. Probatur, quoniam tunc æuum nihil aliud erit, quàm duratio cuiusque æuiterni, vnumquodque autem æuiternum realiter durat sua peculiari duracione, quæ in eo ipso, vt in proprio subiecto, existit: ergo tot erunt æua, quot æuiterna, & vnumquodque in suo æuiterno, vt in subiecto inhærebit.

Prima conclusio. Et nota: tot sũt, quot æuiterna: si æuum rationem mensuræ non habeat, vt.

Secunda conclusio. Si æuum habeat rationem mensuræ, datur vnum tantum æuum, quod quidem erit omnium perfectissimum, & prima mensura cæterorum, eritque tamquam in subiecto in supremo Angelorum: duraciones tamen cæterorum æuiternorum, habent etiam suo modo rationem æui atque mensuræ, non tamen rationem primi ac potissimi. Prior pars probatur, quoniam supremum & perfectissimum in vnoquoque genere est prima & potissima mensura cæterorum, tamquam quæ recedit maximè à variatione inter omnia, quæ sunt illius generis: si ergo loquamur de prima & perfectissima mensura, vnum tantum erit æuum, cuius subiectum erit supremum Angelorum.

Secunda conclusio. Quò pacto sit vnum tantum æuum.

Pars hæc supponit, in suprema specie Angelorum non esse plures Angelos eiusdem speciei: si enim in ea essent plures Angeli eiusdem speciei & æquè perfecti: plura essent æua æquè prima, vt fatetur Diuus Thomas hoc loco. Si etiam Deus produceret Angelum aliquem perfectiorem, duratio ipsius inciperet habere rationem primi æui, & desineret eam habere duratio Angeli, qui modò est supremus. Prætèrà si Angelus, qui modò est supremus in nihilum redigeretur, inciperet habere rationem primi æui duratio Angeli, qui inter reliquos supremum gradum obtineret. Posterior pars conclusionis probatur, quoniam nulla est ratio, quare duraciones cæterorum æuiternorum non haberent suo modo rationem æui, atque mensuræ, licet non prima. Non plus immoror hac in re, quoniam idem prorsus dicendum est de vnitate æui, quod de vnitate temporis diximus 4. Physicorum, vbi rem hanc diligentius exposuimus.

Ad primum ergo Ægidij argumentum neganda est similitudo, quoniam in re æuiterna, nempe in cælo, non solum cernitur motus qui est fundamentum temporis, sed etiam cernitur perfectissimus & regulatissimus motus: in Deo verò non cernitur esse creatum naturale corruptionis expers, quod est æui fundamentum.

Ad primum Ægidij.

Ad secundum concedimus, æuum in supremo Angelorum existisse. In primis tamen responderi potest cum Damasceno 2. libro fidei Orthodoxæ c. 4. aperte inueniente Luciferum nõ fuisse supremum

Ad secundum. Et nota: si in Lucifero.

Anges

Angelorum simpliciter, fuisse tamen supremum eorum, qui præerant terrestri ordini, quibusque à Deo commissa erat terræ custodia, honorémque illum non ferentem per elationem corruisse. Iuxta opinionem verò Gregorij, & cõmunem, ac veram, vt in materia de Angelis ostendemus, quidam respondent, nullum esse incommodum, quòd supremum suorum sit in inferno, in Angelo damnato. Alij dicunt, licet apud inferos sit, Angelos tamen beatos eo non vti vt mensura suarum durationum, sed eius loco vti supremo inter Angelos remanentes. Capreolus & Siluester recurrunt ad dona supernaturalia, dicuntque supremum beatorum Angelorum habere primum æuum: quoniam licet excedatur à Luciferò perfectione naturali, multò tamen magis excedit eum donis supernaturalibus. Verum hac ratione primum æuum collocandum esset potius in anima Christi. Præterea hoc loco fermo est de æuo, vt duratio est rei naturalis præcisè: quare sequenda est potius altera ex duabus prioribus solutionibus.

QUESTIO XI.

De vnitare Dei.

ARTICVLVS I. & II.

Virum vnum addat aliquid supra ens, & an vnum, & multa opponantur.

ACTENVS demonstratum est Deum esse, dictumque est de simplicitate, perfectione, bonitate, ac infinitate diuinæ essentia, atque de alijs, quæ cum his coniuncta sunt, aut ad existentiam Dei (cuius consideratio, in Deo potissimum, cum consideratione essentia est coniuncta) pertinent. Modò verò disputationem de vnitare diuinæ essentia aggreditur. De quibus autem his duobus prioribus articulis quarit D. Thomas, copiosè à nobis dictum est ad prædicamentum quantitatis, & 4. Metaphysicæ, dum de passionibus entis fermo erat.

ARTICVLVS III. & IV.

Virum sit vnus tantum Deus.

Dei vnus vnus est.

ONCLVSIO affirmat, estque apertissimè de fide. Deuteronomij 6. *Audi Israel, Dominus Deus vnus Deus vnus est.* & c. 32. *Videte quòd ego sum solus, & non sit alius Deus præter me.* Isaia 45. *Ego Deus, & non est alius.* 1. ad Corinth. 8. *Nullus est Deus, nisi vnus.* Et, *Nobis vnus est Deus.* In Symbolo Concilij Niceni: *Credo in vnum Deum.* Mitto plura alia testimonia. De contrario errore Manichæi, lege Augustinum de hæresibus 46. Latè eundem errorem impugnat in eodè 6. tomo varijs in locis. Lege etiam Epiphanium de hæresibus contra hæresim 66. & Castrum aduersus hæreses, verbo, *Deus, hæresi 1.*

Iisdem rationibus, quibus q. 2. a. 3. demonstrauimus Deum esse, potissimum verò 2. & 4. iunctis ijs, quæ post quartam ratione ibidem subiicimus, satis quoque, ni fallor, apertè ostendimus, vnum tantum esse Deum, qui totum hunc mūdum corporeum de nihilo condidit, quique eadè potentia infinitos alios potuerit producere. Mirabilisque ordo totius vniuersi, atque accommodatissima dispositio etiam minutissimarum quaruncumque partium illius ad suos fines: quæ res ibidem ex parte explicatæ sunt, apertè

Molina in D. Thom.

A testantur vnum tantum esse primum principium totius vniuersi, à quo omnia sint, regantur, & gubernentur. Quare cum vnus tantum satis sit, vnumque tantum testentur ea, quæ facta sunt, per quæ in cognitionem Dei deuenimus: eique, qui plures Deos affirmaret, onus id probandi incumberet (quippe cum neque vnus, nedum multi, sine efficacitatione admittendus sit) nihilque reperire posset, vnde verò probabile argumentum ad id contuincendum posset efficere, & insuper experiamur naturam ipsam rerum, per quam in cognitionem Dei deuenimus, superfluum abhorre: sit vt vnus tantum Deus sit asserendus. Atque huic rationi, quod vnus satis sit, Aristoteles innixus asseruit 8. Physicorum, vnum tantum esse Deum. Aliam quoque adiecit 12. Metaphysicæ, videlicet, quod monarchia potior est principatus, quâ vbi plures sunt domini: quare cum Deus sufficientissimus sit, non solum huic vniuerso moderando, sed etiam infinitis alijs si essent neque potissimum tribuendum sit, quod melius est: sit, vt monarchia sit, vnicuique omnium rerum, etiam possibilem, dominus, ac proinde sit, vt vnus tantum Deus sit.

Monarchia potior est principatus, quâ vbi plures sunt domini.

C Possumus idem confirmare primò, quoniam si essent plures numero Dij, vel essent vnum, specie, vel genere, vel vnitare analogica: nihil horum esse potest: ergo vnus tantum est numero Deus. Maior ex eo est manifesta, quoniam vocabulum, *Deus*, aliquid vnum debet primò significare, quod commune esset pluribus Dijs. A casu enim, vt vocant, imponi potest vocabulum, *Deus*, ad significandum vnicuique Deum verum, & lapides, aut ligna. Minor probatur, quoniam si essent vnum specie, aut genere, in vnoquoque daretur compositio ex genere & differentia, aut ex specie & differentia indiuiduante: vnde sequeretur, in vnoquoque esse compositionem ex multis, quorum vnum se haberet vt potentia ad alterum, quo contraheretur ad esse huius Dei: quare Deus neque esset simplex omnino, neque actus purus, quorum opposita quæst. 1. demonstrata sunt. Item id, quo vnus ab alio differret, non esset in alio: atque cum id esse deberet perfectio simpliciter: quoniam quod internum est huic Deo, quâ hic Deus est, perfectio simpliciter esse debet: profectò aliqua perfectio simpliciter deesse vnicuique illorum Deorum, atque adeò neuter esset omnino perfectus. Quòd si quis responderet, id, quod in vno est formaliter, esse in alio eminenter: tunc cum id, quod eminenter continet aliud, sit perfectius illo, idque quod in alio eminenter continetur, esse nequeat perfectio simpliciter, in illis Dijs essent perfectiones non simpliciter, mutuoque Dij illi se excederent perfectione, quæ absurdissima sunt. Præterea, si Dij illi in aliquo conuenirent, & in alio differrent, aliquid esset in Deo, quod minus perfectum esset, quàm ipse Deus: nempe id, in quo vterque Deus conueniret, aut in quo differret ab alio: cum vtrumque esset perfectio, & Deus vtrumque includeret: vnum verò eorum esset extra essentiam alterius. Si verò essent vnum vnitare analogica, tunc cum ea, quæ solum sunt vnum vnitare analogica, aut etiam generica, non sint æqualis perfectionis, vnus Deus esset perfectior alio, ac proinde ille tantum esset Deus: quandoquidem nomine Dei, perfectissimum inter omnia entia intelligimus.

Confirmatur primò.

Secundò possumus idem confirmare, quoniam si essent plures Dij, aut vnus intelligeret alium, aut non. Si non intelligeret: ergo esset imperfectus cognitione, ac proinde non esset Deus. Si intelligeret,

Secundò.